

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

СЛУЖБОВА-БОЙОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

*Матеріали
міжнародного науково-практичного
круглого столу
30 листопада 2022 року
м. Одеса*

ОДУВС
2022

УДК 614.88:351.74(477)
С916

Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Службова-бойова підготовка як основа професійної
С916 діяльності поліцейських : матеріали міжнар. науково-
практичного круглого столу (м. Одеса, 30 листопада 2022
року). Одеса : ОДУВС, 2022. 204 с.

У збірнику представлені дослідження науково-педагогічних працівників,
практичних працівників правоохоронних органів, ад'юнктів, слухачів,
курсантів, студентів.

УДК 614.88:351.74(477)

© ОДУВС, 2022

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ УРАЖЕННІ ХІМІЧНОЮ ЗБРОЄЮ (ГРАНАТАМИ) ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ЇЇ НЕЗАКОННОГО ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВОЮ-АГРЕСОРОМ

Вайда Тарас,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки
Херсонського факультету, *ОДУВС*

Кузнєцов Олег,

викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки,
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Актуальність проблеми. Збройні Сили Російської федерації (далі – ЗС РФ) продовжують зазнавати поразки на різних ділянках території України, тому почали активніше завдавати ударів з повітря не тільки по місцю розташування підрозділів ЗСУ, а й, зокрема по мирних жителях. Протягом останнього часу запускають ракети Х-31 із тактичного літака Су-30 по територіальних громадах Миколаївщини, Запоріжжя, Херсонщини та інших регіонах [1; 2]. Також російська армія двічі атакувала Одесу дронами з Чорного моря, вразивши адміністративну будівлю поряд із портом. Ще один безпілотної моделі Shahed-136 українське ППО збило над морем, проте вибухова хвиля зачепила кілька будинків на березі, внаслідок чого загинув мирний житель. Пізніше було збито за допомогою засобів радіоелектронної боротьби ще п'ять російських дронів [1]. Російські окупанти таким чином вкотре порушують всі правила та звичаї цивілізованого ведення війни.

Крім того, військові держави-агресора стали також застосовувати й хімічну зброю, хоча загроза її використання ЗС РФ існує з самого початку вторгнення в Україну (Донецчина, Запоріжжя, Чернігівщина, Луганщина тощо). Експерти з самого початку бойових дій російсько-української війни 2022 року не припиняють обговорювати ймовірність такого використання хімічної зброї державою-агресором й в інших регіонах України. За останній місяць війни як українські

політики та експерти, так і представники міжнародної спільноти неодноразово попереджали, що Росія може використати хімічну зброю проти мирного населення України (Центр протидії дезінформації при РНБО; М. Подоляк (радник голови Офісу президента) – про підготовку Кремлем ґрунту для можливих біологічних/хімічних операцій на території України; В. Зеленський – в інтерв'ю американському телеканалу CNN щодо необхідності підготовки України до можливого застосування РФ ядерної та хімічної зброї) [3].

У контексті актуалізації питання щодо захисту військових та цивільного населення від застосування хімічної зброї варто зазначити, що така загроза стала реальністю: російські війська

Фото 1 Газові гранати К-51 виробництва РФ

24.09.2022 атакували Збройні Сили України хімічною зброєю у південній частині країни (за даними Оперативного командування «Південь») [1], також у вересні-жовтні 2022 року ЗС РФ скинули ручні сльозогінні гранати з сильно подразнюючою отруйною речовиною за допомогою безпілотників, проти медиків вдалося врятувати життя українських солдатів. За інформацією командування ЗСУ, з безпілотного літального апарата на позиції українських підрозділів військові РФ скинули контейнери з небезпечною речовиною (передбачається, що це була хлоропікринова граната К-51). Завдяки бойовим медикам, які оперативно відреагували на подію та надали солдатам необхідну допомогу, серед військових ЗСУ вдалося уникнути жертв – життю українців зараз нічого не загрожує.

Розглянемо особливості та першочергові заходи домедичної допомоги потерпілим українцям (військовослужбовцям, правоохоронцям, пересічним громадянам) на випадок хімічної атаки (при застосуванні хімічної зброї), наведемо характеристики існуючих антидотів проти поширених її видів а також способи мінімізації рятувальниками ризиків, обґрунтування потреби завчасно скуповувати антидоти в аптеках тощо. Варто зазначити, що немає окремої домашньої аптечки «від хімічної загрози», домедичну допомогу можуть надавати лише кваліфіковані фахівці-медики.

Проте мінімізувати ризики в разі хімічної атаки все ж таки можна – навіть без спеціальних ліків.

МОЗ України дає наступні базові рекомендації на випадок хімічної атаки: 1) щільно закрити вікна та двері, вентиляційні отвори, димарі; 2) заклеїти щілини у вікнах папером чи скотчем; 3) вимкнути побутові прилади та газ. Експерти підтверджують, що максимальна герметизація приміщення всіма можливими способами може знизити небезпеку отруєння у разі хімічної атаки. Іноді фахівці радять завісити вікна в будинку мокрими ковдрами. Також варто пам'ятати про те, що громадянам в населених пунктах не можна користуватися кондиціонерами. Правильну допомогу в разі хімічної атаки можуть надати лише спеціальні служби.

Якщо в місті застосовувалася хімічна зброя, а особа планує евакуюватись, то до цього теж треба завчасно підготуватися. Найкращий спосіб уберегти органи дихання — використовувати протигаз, але він є далеко не в усіх. Якщо як отруйна речовина використовувався хлор, фахівці радять підготувати ватно-марлеві пов'язки, змочені водою або, краще, 2-5% розчином питної соди. Такий розчин можна зробити заздалегідь і зберігати вдома у пляшці, щоб у разі небезпеки мати його під рукою.

Для евакуації з отруєної зони необхідно максимально закрити поверхню тіла, для цього стане в пригоді плащ зі щільної тканини, шию варто замотати шарфом, обов'язково вдягнути рукавички, взуття з високими халявами. Для пересуванні по вулиці краще використовувати окуляри, можна навіть для плавання – вони щільно прилягатимуть до обличчя. Важливо пам'ятати: допомагаючи іншій людині, яка стала жертвою використання хімічної зброї, у жодному разі не можна робити штучне дихання.

*Зразки знешкоджених
ЗСУ гранат К-1
(виробництво РФ)*

Хлоропікрин – це рідина з різким запахом, яка у високих концентраціях дуже отруйна і належить до II класу небезпеки. Спочатку речовину застосовували у промислових процесах, але потім почали використовувати у військових цілях. Хлоропікрин сильно подразнює шкіру і слизові оболонки, спричиняє набряк легень, бронхіт, рясну сльозотечу,

м'язові конвульсії, ураження шкірного покриву, блювання, біль у шлунку, втрату свідомості. Симптоми в особи виникають раптово та позбавляють солдатів боєздатності, а з концентрацією 2 мг/л людина вмирає за лічені хвилини.

Речовину, яку використовують у радянській газовій гранаті К-51, розроблено наприкінці 1970-х років для розгону демонстрантів та ураження противників під час бойових дій. Граната має герметичний пластиковий корпус із металевим дном. Детонація відбувається завдяки запальному запалу, після початку горіння спеціальна речовина всередині гранати розширюється, вибиває дно, і в результаті розпилюється хмара отруйної речовини. Площа дії становить до 400 кв. м. [1].

Небезпека хлору та іприту. У 2018 році вертоліт сирійських Військово-повітряних сил скинув хлорну бомбу на місто Серакіб. За інформацією The New York Times, сирійський уряд також використав іприт як хімічну зброю [3]. Як потім повідомляли очевидці, люди визначали іприт за стійким запахом, схожим на цибулю, часник, хрін або гірчицю. Однак, як йдеться у статті Національного інституту охорони праці США (NIOSH), запах не є надійним індикатором, і не можна покладатися лише на нього в разі загрози хімічної атаки. Іприт дуже токсичний, він уражає очі, шкіру та дихальні шляхи, а також пригнічує імунну систему. У разі сильного отруєння смерть може настати через дихальну недостатність. Антидоту від отруєння іпритом не існує. Для мінімізації наслідків необхідно провести первинну санітарну обробку: вимити м'якою щіткою уражені ділянки шкіри за допомогою мильного розчину. Очі треба промити великою кількістю води протягом щонайменше 15 хвилин. Після цього не можна закривати очі пов'язками. Горло варто прополоскати холодною і теплою водою.

Отруєння хлором вважається дуже серйозним, призводить до набряку легенів. При отруєнні постраждалий може подихати парами води або аерозолем 0,5% розчину питної соди протягом 15 хвилин. Водночас, з точки зору канд. хім. наук Г. Репіча (див. інтерв'ю каналу «Україна 24»), використання саме хлору й іприту російською стороною малоімовірно. За словами експерта, подібні речовини не є ефективною зброєю, на відміну від зарину та його аналогів [2].

Ураження зарином. Найвідоміший випадок застосування зарину – атака в метрополітені Токіо. Японська релігійна секта «Аум Сінрікьо» в 1995 році використала отруйну речовину на двох

станціях, тоді загинуло не менше десяти осіб. Відомо про випадки застосування зарину в Сирії.

Зарин легко проникає в організм через слизову оболонку очей і дихальні шляхи. Отруєння ефіром призводить до звуження зіниць, конвульсій, слабкості, слиновиділення, людина поступово втрачає контроль над усіма функціями тіла. За рекомендаціями відомого блогера і журналіста Т. Білки у цій ситуації потерпілій особі не варто нічого їсти чи пити, якщо стане відомо про застосування зарину в населеному пункті. За твердженням лікарки-кардіологині з Києва Д. Степчини, для знешкодження поверхонь, приміщення та одягу можна застосовувати водний розчин аміаку та пероксиду водню [2-3].

Як антидот при отруєнні зарином використовуються атропін і діазепам. У разі хімічної атаки атропін підвищує частоту серцевих скорочень і допомагає зменшити виділення слизу в легенях чи дихальних шляхах людини. Американська гуманітарна організація Direct Relief навіть відправила в Україну 220 тис. ампул лікарського засобу на випадок хімічної атаки. Військові фахівці для нейтралізації отруйної речовини використовують 18-відсотковий розчин гідроксиду натрію (каустична сода). Однак треба пам'ятати про те, що гідроксид натрію належить до речовин 2-го класу небезпеки, тому самостійно в домашніх умовах його використовувати не можна.

Висновок. Як узагальнення щодо надання домедичної допомоги потерпілим при застосуванні різних агресивних речовин як хімічної зброї можна стверджувати про необхідність дотримання таких підходів, як: 1) у разі хімічної атаки, за порадами експертів, уникати відкритої місцевості; 2) у цьому випадку безпечніше перебувати в квартирі, особливо на верхніх поверхах будинків, проте житло треба зробити максимально герметичним; 3) у той же час розрізнити отруйну речовину більшість звичайних громадян самостійно не зможуть, тому треба шукати офіційну інформацію про хімічну атаку та дотримуватися рекомендацій органів влади чи спеціалізованих служб.

Література

1. Росіяни атакували позиції ЗСУ хімічною зброєю, – ОК «Південь» (відео). URL: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/530513-rossiyane-atakovali-pozicii-vsu-himicheskim-oruzhiem-ok-yug-video> (дата звернення 24.10.2022).

2. Росія застосовує в Україні ручні гранати хімічної дії (ФОТО). URL: <https://texty.org.ua/fragments/107964/rosiya-zastosovuye-v-ukrayini-ruchni-hranaty-himichnoyi-diyi-foto/> (дата звернення: 12.11.2022).

3. Корольова Є. Як убезпечити себе в разі хімічної атаки: антидоти та рекомендації експертів. URL: Як убезпечити себе в разі хімічної атаки: антидоти та рекомендації експертів (focus.ua) (дата звернення: 07.11.2022).

ЗМІСТ

Бабенко Олексій Особливості вогневої підготовки поліцейських на початковому етапі навчання	5
Береда Марія Питання необхідності вивчення тактико-спеціальної підготовки поліцейськими	8
Білоброва Тетяна, Биковська Альона Роль спортивних ігор в підготовці поліцейських у закладах вищої освіти.....	10
Брусенцева Марія Поліцейська діяльність як засіб забезпечення публічної безпеки.....	13
Брусенцева Марія Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції	16
Бурангулов Андрій Підготовка професійних перемовників: зарубіжний досвід та його впровадження в Україні	19
Вайда Тарас Шеринг автомобіля як сучасний механізм правового забезпечення експлуатації транспортного засобу іншою особою (належним користувачем).....	23
Вайда Тарас, Кузнєцов Олег Домедична допомога при ураженні хімічною зброєю (гранатами) військовослужбовців збройних сил України та цивільного населення внаслідок її незаконного застосування державою-агресором.....	27
Ващишин Павло Деякі аспекти особистої безпеки поліцейського (поверхнева перевірка)	32
Верещак Едуард Особиста безпека поліцейського.....	35
Герашенко Олександр Забезпечення безпеки руху транспортних засобів під час воєнного стану.....	38
Карапет'янц Святослав, Головка Віктор Тактична медицина в системі професійної підготовки поліцейського.....	41
Носкова Тетяна, Головка Віктор Вогнева підготовка працівників поліції під час воєнного стану.....	43
Данилюк Вероніка Актуальні питання фізичної підготовки правоохоронців в умовах воєнного стану	45